

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	499 K
Felévre	249 K
Negyedévre	149 K
Egy óra	40 K

Egyes szám ára 2 korona.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felolós szerkesztő: Dr. MARA JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL

Obilnyeva (Zápolya)-u. 1. Telefonzárja 32.

MEGJELENIK MINDENNAP, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAPOK KIVÉTELVÉN.

Veliki Beeskerek, 1920.

XLIX. évfolyam, 189. szám.

Vasárnap, 1920 augusztus 29.

Spaa után

Brüsszel és Genf. Az entente vezérférfiai és szaktudósai szeptember elején újra megkezdik tanácskozásait, ismét felkeresik a viharzántotta Európa egy-egy békésen viruló szép helyét, hogy néhány nap alatt a szegény emberiség nagy problémáit megvitassák. Egyik konferencia a másikat követi, javaslat, terv, memorandum, előterjesztés és ellenjavaslat tarka sora az eredmény, de mintha azt látnók, hogy a sok tárgyalásnak vajmi kevés az eredménye. Szinte közhely, ha reámutatunk arra a szomorú jelenségre, hogy az európai államok pénzügyi helyzete ziláltabb mint valaha s a gazdasági ujjáépítés munkája, úgy látszik, teljesen esdődt mondott. Pedig e két probléma körül forog minden. Mindnyájunk léte, békéje megköveteli, hogy végre nyugodt ütemű gazdasági fejlődés váltsa fel a mai kaoszt. A legegyszerűbb újságolvasó is hallja, tudja, mit jelent számunkra az európai konszolidáció. Csak az emberiség sorának jelenlegi intézői igyekeznek minden erővel kitérni a kérdés lényege elől. Számunkra ma az fontos, hogy Németország s a vereségben osztozó volt szövetségesei a versaillesi és egyéb kellemesen hangzó névvel megjelölt békeszerződés szigorú szövegéből folyó összes kötelezettségeiknek minden enyhítő körülmény kizárásával megfeleljenek. Arról szinte készakarva megfelelkeznek, hogy a két évig húzódo béketárgyalások eredménye az volt, hogy Közép-Európa jövőjének sirját ásták meg, nem ügyelve arra, hogy a létalapjaiban megrendített volt központi hatalmak magukkal rántathatják s mint az események azóta mutatták, részben magukkal is rántották az entente hatalmasságokat a permanens gazdasági krízis torkába. Franciaország, Anglia s főképen Olaszország ma szintén egy súlyos s következményeiben kiszámíthatatlan gazdasági válság etappejait járják, nem látva, hogy a kivezető út csakis a volt ellenségek gazdasági felépülése felé vezethet. Ha majd kevesebbet konferenciáznak s többet gondolnak arra, hogy Európa minden országa között meginduljon a régóta nélkülözött normális gazdasági forgalom, melynek keretein belül a különböző gazdasági területek feleslegi minden mesterséges akadály nélkül kieserlődnének, akkor megtették az első lépést, amire ma még mindég nem határozták el magukat az entente vezérférfiai. Igazságos, Jóindulatú nyersanyagelosztás, a forgalmi eszközök jókarba helyezése és minél kevesebb politika. Erről tanácskozzon egyszer az entente számos konferenciáinak egyike, minden más probléma félretelése mellett. Talán még lehet segíteni.

A beogradi községtanács választását megsemmisítik.

Beograd. Az ujonnan megválasztott kommunista községi képviselőtestületi tagok tegnapelőtt letették a hivatali esküt. Az eskühöz azonban hozzáfűzték, hogy

a község politikájába és munkájába átültetik a kommunista programot.

Ezért még aznap este Draskovity belügyminiszter utasította Zsivolyevits községi tanácselnököt, hogy helyét senkinek át ne adja addig, amíg arra külön utasítást nem kap. Mikor az új tanácsstagok élén Filipovity, az új kommunista tanácselnök tegnap délelőtt 9 órakor megjelent a város házában, hogy a vezetést átvegye, a város háza épületét rendőrökkel találta megszállva. Lazarevic tanácsstag tudomására adta a kormány határozatát az új községtanácsnak. A kommunisták a kormány eljárása ellen tiltakoztak. Délelőtt 10 órakor a kommunista községtanács jelentkezett Draskovity belügyminiszternél, aki azonnal fogadta őket és a következőket jelentette ki: a királyra és az alkotmányra tett eskünel nem lehet megszorításokat használni és még kevésbbé lehet megengedni, hogy a kommunisták programjukkal felborítsák a társadalmi rendet az államban és a városban. A kommunisták azon megjegyzésére, hogy ők a kormánynak ebben az eljárásában a kommunisták elleni üldözést látják és hogy ez ellen harcolni fognak minden eszközzel, kijelenti a belügyminiszter, hogy csak legális harcról lehet szó. Ha a kommunisták más eszközöket használnának, szemben találnák magukkal az államhatalmat.

Ezután a miniszter a minisztertanácsba ment, ahol beszámolt a történetéről. A minisztertanács azonosította magát Draskovity eljárásával és elhatározta, hogy ugyanigy fognak eljárni a vidéken is, ha a kommunisták községtanácsai veszélyeztetnék a társadalmi rendet. Új választásokat addig nem irnak ki, míg a kormány határozatát az államtanács meg nem erősíti.

Beograd. Tegnap délelőtt Filipovity három társával megjelent Draskovity belügyminiszternél és tiltakozott a minisztertanács határozata ellen. Kijelentette, hogy ebben a kommunisták üldözését látja. A miniszter válaszában kijelentette, hogy ez nem üldözés, hanem annak egyszerű kijelentése, hogy a kommunistáknak is éppen úgy be kell tartaniok a törvények kereteit, mint másoknak és nem követelhetnek maguknak privilégiumokat.

Az eskü letétele egy szertartás, de azonkívül alkotmányos cselekmény melyet senkisé nem módosíthat önhatalmuan. Más városokban, így pld. Nisben, ahol a kommunisták megfeleltek a törvényes követelményeknek, átvehették a községi vezetést. A miniszter figyelmezteti a bolsevista vezéreket, hogy ne kezdjenek erőszakos akciót, mert a kormány kénytelen lenne ezzel szemben a legszigorubb megtorlást életbeléptetni.

Beograd. Az új községi választásokat előre láthatóan tizenöt nap múlva újra ki fogják írni.

BONYODALMAK FELSŐSZILÉZIA-BAN.

Lengyel csapatok átlépték a határt. — Az entente csapatok Kattowitzban levették a felkelést.

Berlin. Kattowitzban és Felsőszilézia több más városában a német-lengyel gyűlölködés tarthatatlan helyzetet teremtett. Az összeütközések napirenden vannak. Bogutschützben utcai harc volt, mely reggel négytől félnyolcig tartott. Miután a rendőrség feladta a küzdelmet, a lengyelek proklamálták, hogy a helyiség Lengyelországhoz tartozik. Pénteken lengyel katonák nyomultak át a határon és Kattowitz közelében az országuton tartózkodnak.

Berlinben attól tartanak, hogy a lengyelek erőszakosan akarják Felsősziléziát a

lengyel köztársaságba bekebelezni. A német kormány az ententétől várja az erőlyes rendszabályokat s a népszavazás mielőbbi megejtését. A parancsnokló francia tábornok máris elrendelte az ostromállapot legszigorubb végrehajtását. A zavargások intézői közül több lengyel agitátort letartóztattak.

Boroszió. Kattowitz városába a lengyelek betörték. A németek menekülés-szerűen hagyják el a várost. Ezzel az egész kattowitzi kerület teljesen a felkelők kezére jutott, akik garázdálkodásukat a plessi kerületre is kiterjesztették. Egyes helységeken a rendőrség és a felkelők között súlyos és veszteségteljes harcokra került a sor.

Bács. Kattowitzból jelentik: entente-

csapatok a várost teljesen elzárták a külvilágtól. Az ostromállapotot rendkívüli szigorral kezelik. Minden utat, amely a városba vezet, erősen őriznek. A vasutforgalom is szigorú ellenőrzés alatt áll. Rendkívüli nagy a tehervonatok forgalma, amelyek megszálló csapatokat szállítanak

a lengyel felkelőktől elfoglalt községekbe. Az entente csapatok elszedik a fegyvereket a felkelőktől. Ugylátszik, a válság már túlhaladt tetőpontján és az entente csapatok helyretudják állítani a rendet a lázadás területén.

***

Breszt-Litowszknál átcsoportosítottunk...

Az oroszok beismerik vereségüket. — A lengyelek üldözik a zsidókat. — 300 ezer zsidót tettek hajléktalanná.

Moszkva. A minski béketárgyalások harmadik napján Csicserin közli Kamenjevvel, a bolsevisták londoni megbízottjával: Damszky, a lengyel delegáció elnöke az augusztus 21 ére egybehívott ülést augusztus 23 ikára kérte halasztani és tovább is halogatni akarja látszat szerint az üléseket. Danisevszky, az orosz delegáció elnöke tegnap azután jegyzéket nyújtott át a lengyel delegációnak, melyben felszólítja őket, hogy ne huzzák-vonják a tárgyalásokat, mert ez ellenkezik az augusztus 19-iki ülés határozatával, amely szerint Lengyelország a tárgyalásokat gyorsan be akarja fejezni. Danisevszky kijelenti, hogy minden következményért, ami ebből a késedelméből származik a lengyel küldöttséget teszi felelőssé.

London. Moszkvai rádiójelentés szerint az angol sajtó az orosz békefeltételekkel szemben megállapítja, hogy a munkásmilica felállítása Lengyelországban nem volt azokban a békefeltételekben, amelyeket Kamenjev Lloyd Georgenak megmutatott. Az orosz szovjetkormány ez a feltétele teljesíthetetlen, mert a lengyel kormány ezekkel a szervezettel szemben nem lenne semmi hatalma.

London. A Daily Herald levelezője írja, hogy a lengyelek rettenetesen feldúlták a zsidó kerületeket. A kisebb zsidó városokat egyszerűen felgyújtották, úgy hogy több mint 300 ezer zsidó hajléktalan maradt.

Páris. Varsóból jelentik, Mlavát,

Osztrolenkát, Lomzát és Bielistikot a lengyel hadsereg megszállta. Sikorsky tábornoknak a lengyel korridorban működő hadserege 20 ezer foglyot ejtett. A bolsevista csapatok elhagyják a lengyel korridort Golob, Dobrsin, Grodnica és Novo Miac városokat megszálltuk. A XVII. bolsevista hadsereg vezérkara lengyel kézre került. A XVII. hadseregből 18 ezer bolsevistát ejtettünk foglyul. Délen Nikolajewnél az oroszok véres vereséget szenvedtek.

Moszkva. (Orosz hiv. jel.) Cie-Hanov és Makov vidékén, továbbá Breszt-Litowszknál csapataink új állást foglaltak el. Wladimir-Volynsktól és Grubiestól nyugatra több nagy helységet foglaltunk el. Lemberg irányában sikeresen folyik az előnyomulásunk. Brzezani vidékén átkeltünk a Zlota-Lipán és elfoglaltuk Brzezanit. Usacot csapataink tegnap megszállták.

London. Kamenjev és Krassin orosz delegátusok az orosz és angol kormány legutolsó jegyzékváltásának eredményeképpen elhagyják Londont. A követe elutazása ma történik meg. Ezzel a ténnyel a nyugati hatalmak és a szovjetkormány között minden tárgyalási fonal megszakadt.

A KRAJNAI NÉPSZAVAZÁS.

Beograd. Telljből jelentik, hogy a népszavazási-bizottság legközelebbi ülésén a népszavazás módjának a keresztülviteléről fog tanácskozni. A népszavazás minden valószínűség szerint szeptember végén vagy október elején lesz.

BEOGRADI HIREK.

Split. (Spalato.) Dr. Krstelj dalmát tartományi főnök ma táviratilag lemondott állásáról. A lemondás okát nem ismerik.

Beograd. A német köztársaság új beogradi követe von Kollers v. b. t. t. Beogradba érkezett.

DR. BENES KÖZBENJÁRÁSA AZ ADRIA-ÜGYBEN.

Milano. A „Popolo D'Italia“ írja: Jugoszláviával az adriai-kérdés tárgyalása dr. Benes közbenjárásával kétszeresen lehetetlen. Benes azok közé tartozik, kik megvannak róla győződve, hogy Fiume jog szerint Jugoszláviát illeti.

AZ OLAH KORMÁNY BUKÁSA.

Kolozsvár. Az oláh kormányválságról elterjedt hírek korainak bizonyultak. Bukarest Benes és Joffre látogatásának hatására áll, úgy hogy a belpolitikai krízis nem váltott ki nagy érdeklődést. A szociálista lapok a külföldiek látogatását és a kormány bukását kapcsolatba hozzák Oláhország esetleges beavatkozásával az orosz-lengyel konfliktusba. A kormányhoz közel álló körök cáfolják ezeket a híreket.

Bukarest. Petrovici képviselő a többségi pártok nevében fölkérte Avarescut, hogy maradjon a kormány élén, minthogy a többség bizalommal viseltetik iránta.

MILLERAND ÉS LLOYD GEORGE KÜZDELME.

Páris. A külpolitika homlokterében ma az a történelmi küzdelem áll, amely Lloyd George és Millerand között támadt. A keztyüt Millerand vetette oda Lloyd Georgenak a Wrangel-kormány elismerésével, amelyről maga az angol miniszterelnök jelentette ki az angol alsóházban, hogy az tudta és megkérdezése nélkül történt. Azóta szüntelen tart a diplomáciai esata a Quai D'Orsay és a Forigne Office között. Azóta a diplomáciai tárgyalások egész sora folyt le és ebben a pillanatban az esélyek Millerand mellett szólnak, amit

Szenzációs filmek.

Valahányszor a becskerekai városi moziba megyek, eszembe jut az első mozgóképszínház, amelyet láttam. Mikor Edison mester találmánya még újság volt és rendes színházi belépődíjak mellett mutatták be az első filmeket, akkor járt Becskerekén is a színházban egy vállalkozó, aki zsufozásig telt ház előtt mutatta be a mozgó vászon csodáját. Hát bizony ennek már van egy kis ideje. Ugy 18... na, na, nem árulom el! Ugy 18... nagyon régen körül volt! Kezdem már észrevenni erről, hogy már nekem is van letagadni való időm.)

Istenem, milyen csodálatos is volt az az első mozi. A legszenzációsabb dolgai voltak, — még most is magam előtt látom —: „Heimkehr von Prater“, amelyben a rohanó hintók egyenesen a közönség felé futva páni riadalmat keltettek. Azután a „Badende Knaben“, hol a trambolinról leugró fiúk nyomán felcsapó vizesöppek ejtették bámulatba a közönséget. És a sok tájkép, meg a mutatvány elouja a: Max und Moric-ok humora, amely végtelen primitív volt a mai mozi szempontjából, de olyan kacagást váltottak ki a közönségből akkor, hogy az valóságos csoda volt. Istenem, azóta se hallottam olyan jó, őszinte nevetéseket! Hol aludt még akkor Nick Winter mester a maga csodálatra méltó detektív szimatjával és mely norvég szintársulat-

nál ripacszkodott még akkor a film koronázatlan királya néhai Psylander Waldemar?!

Azután jött a film népszerűsítési munkája. Minden vásáron megjelent a viaszkkabinéttől elsőrangú „Bioskoppá“ előléptetett vászon-sátor „saját villanyával esőben is megtartjuk az előadást“ reklámjaival. Rendesen valami nagyképményű, pőfékelő gőzgép hajtotta a mozi gépeit és titokzatos csodák bemutatásával izgatta a vásári népet, aki primitív vásári mutatványokhoz szokva, szájáttáva állt neki legkomplikáltabb csoda — a fekete gőzszörnyeteg előtt! És a belépti díjak? Ötven krajcártól öt krajcárig és az áhitatos, bámuló, boszorkányságot szimatoló arcok? Na és a kedélyes „Lujza-polka“ avagy a „Vagabundenmarsch“ szivderítő hangjai, amit egy zenélő automata szuszogott-prüszkölt ki az enyhe estbe? És a hónapokig tartó utólagos megbeszélések... „emlékszel mikor kifogták a lovat és hintalovat kötöttek az alvó kocsis kocsjába... de az is nagyszerű volt, amikor az a suszterinaszsaladt és mindent felborított...“ Ilyen egyszerű dolgokkal már ma nem igen tudnánk igaz lelki gyönyörűséget okozni senkinek. Ez a jó világ ott van eltemetve valahol, ahol a kedélyes, mindig tréfára hajló suszterinasok nyugszanak.

Aztán jött az az idő, amikor minden nagyobb városban volt egy-egy nyári vendéglő, amelyik rendszeren csütörtök és vasárnap este movizott a „kerti helyiségben“.

Belépti díjat nem szedtek, mert a vendég ter-

mészetesen a „látványosság“ ellenértékéül irtette nyakra-főre a krigli söröket. És nagy lelki épüléssel nézhette, hogy a házasságtörő asszony hogy gyömöszöli be a hazatérő férj elöl az udvarlót a ruhásszekrénybe. Mert ebben az időben már ilyen komplikált dolgokat is tudott a mozi. Igaz, hogy a moziszinészek még abban az időben úgy néztek ki a lepedőn, mintha bartwist nyeltek volna, de — nekünk szép volt az is. Persze cigányzenével!

A mozinak ez a gyerekkora jut most az eszembe, amikor hallom, hogy szeptember 1-én és 2-án este symfonikus hangverseny keretében nyitják meg a Városi Mozit. A bemutatásra kerülő film egy négy felvonásos dráma-kolosszus, amelynek a „Szerelmem szigete“ a címe. Egy monstruozusan nagy és raffináltan összeállított filmesoda ez, melyet Carola Toelle a németek csodaszépségű új mozistarja vitt diadalra. A szerelem, a mindent legyőző szerelem csodálatos himnusza ez a film, amely meg akarja velünk értetni, hogy a boldog szerelem a világon többet érő mint minden hatalom, vagy trónus, vagy vagyon! A nyers, illuziórontó, tülekedő hétköznapokból egy étheri, tisztultabb világba akarja vinni a lelkünket. A szem és a lélek élvezetét ki fogja egészíteni a becskerekai szalonzenekar klaszszikus műsora, amelyet Ripka Imre dirigál. A Szerelmem Szigetének bájos filmje csak két napig marad műsoron

Jász.

***

részben egyes angol politikai körök támogatásának köszönhet.

Az első jelentések hatása alatt az angol közvélemény Millerand lépését kihívásnak tekintette és kivétel nélkül Lloyd George mellé állt. A legveszélyesebb támogató azonban az angol munkáspártban kapta az angol miniszterelnök. A Labour Party-nak csakhamar államszuverenitási jogokkal

dolgoztak. Krassin és Kamenev jelentéseit mindig először nekik mutatták be s azután Lloyd Georgenak. Így egy balra eltolódott csoport támadt a demokratikus Angliában Lloyd George kacérkodása következtében, amely megijesztette az angol politikai köröket. — Vannak hangok, melyek máris Lloyd George bukásával számolnak.

***

A luzerni konferencia külpolitikai szenzációja.

Wien. Az osztrák külügyi hivatalnak jelentik Lloyd George és Giolitti luzerni tanácskozásának külpolitikai eredményét. A jelentés márában foglalja hogy Lloyd George és Giolitti tárgyalásai a körül forogtak, hogy nem volna e lehetséges Anglia és Itália együttműködése mindama kérdésekben, amelyekben az ententehatalmak között nincs meg a kellő egyetértés. E megállapodás szerint Olaszországnak szolidaritást kell vállalnia Angliával Franciaország és az Egyesült Államok ellen. Giolitti állítólag elfogadta Lloyd George javaslatát. Az olasz segítségért Lloyd George megígérte, hogy elővéteti a londoni szerződés revízióját. Ez az ígéret nagyon közelről érdekli Jugoszláviát, mert a londoni szerződés szerint Fiume Jugoszláviát illeti.

Franciaország és Amerika érdeke az orosz konfliktusban.

Minden hétnél, minden napnak megvan a maga szenzációja ebben a mi gyorsanörülő világunkban. A legutolsó hét nagy szenzációja: Franciaország ellenséges állásfoglalása Szovjet-Oroszországgal szemben és Amerika csatlakozása Franciaországhoz. Az átlagújság-olvasó hajlandó érzelmi momentumokat keresni ebben a két tényben, megsértett nemzeti önértéket, az emberiség tiltakozását az állítólagos orosz borzalmak ellen. Mi próbáljuk kitapogatni azt, ami kézenfekvőbb, a két állam lépésének gazdasági indítékait.

Franciaország a cári Oroszországnak már a világháború előtt 22 milliárd franknyi hitelt nyújtott s ez az összeg a háború alatt megnőtt 30 milliárdra. Ezt a rengeteg összeget Párisban emittált orosz államköcsönkötvények formájában a francia kistőkés hitelezte ki, mert a háborúelőtti 1½—2%-os francia kamatviszonyok mellett szívesebben fektette megtakarított pénzét 4%-os papirokba. Szovjet-Oroszország a cárizmus adósságait nem hajlandó elismerni. Legutóbb ugyan kinyilatkoztatta abbéli készségét, hogy a magánhitelezőknek fizet, de az államhiteleket érvényteleníti. Ebbéli szándékát azzal is nyíltan megmutatta, hogy a körülbelül háromnegyedmilliárdnyi orosz kincstári aranykészlet terhére árukat rendelt a skandináv államokban. Franciaországnak tehát azzal kell számolnia, hogy ha a mai orosz kormányt elismeri, a francia kistőkést megfosztja még annak a reményétől is, hogy öregesére gyűjtött vagyonának járadékát élvezhesse. A mai orosz kormány elismerése egyet jelent a francia kispolgári osztály expropriációjával és proletársorsba juttat olyan milliókat, akik eddig a francia polgári kormányzat leghívebb támaszai voltak. Oroszország elismerése egyet jelentene azzal, hogy Franciaország leszámol a mai társadalmi renddel s a kispolgári osztály millióival megnövekedett proletáriátusra kíván a jövőben támaszkodni.

Es Amerika? A nagy tengerentúli köztársaság a háború alatt meggazdagodott, de — hogy triválisak legyünk — pénze részben még nincs a zsebében. Amerika a háborúba is azért avatkozott bele aktíve, mert féltő volt, hogy az ententének kihitelezett milliárdjait elveszti, ha szövetségeseit megverik. Amerika kivétel az utolsó három évben évi 6 milliárd dollárról 14 milliárdra emelkedett, aranykészlete 786 millió dollárról 2½ milliárdra, 1915-től 1920-ig az Egyesült-Államok 22 milliárd dollárnyi exportáru ellenértékét kapták kézhez, ebből 1040 milliárdot aranyban, 3½ milliárdot amerikai tartozások törlése formájában, a hátralékot pedig újból kölcsönadták Európának. Az entente-államok évi 700 millió dollárt fizetnek Amerikának csak kamatban. Mi történik, ha Franciaország, a főadós, elveszít 30 milliárd frankot, mi történik, ha Anglia Oroszország-

ból olesón szeresheti be nyersanyagát és nem szorul többé az amerikai exportáruhoz? Veszélyben van a piac mai uralásának kizárólagossága. Amerika részket az adóssáért és Amerika még többet akar szerezni. De legalább is annyit, mint eddig.

A politikában nincs szentimentalizmus. Franciaország, a harcias, a hősi és nemzeti pőzban álló Franciaország a mai társadalmi rendért harcol, az amerikai humanizmus pedig csatlakozik hozzá ebben a harcában, mert csak ez a társadalmi rend garantálja óriási európai követeléseit behajthatóságát.

Emelték Magyarországon is a tarifát. Rubinek Gyula magyar kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy a vasúti díjtételeket nemsokára jelentékeny mértékben emelni fogja. Az emelést a miniszter a nagymértékben szaporodó kiadásokkal indokolja, azonfelül is a magyar vasutak sokkal olesőbbak a szomszéd államokénál. Az árudíj szabást az áru minősége szerint emelik. Arra az esetre, ha a valuta javul vagy az áruk olesőbbak lesznek, a miniszter a díjtételek leszállítását igéri. Az emelés 80—100 százalékos lesz. A miniszter megengedte, hogy a déli vasut is felemelje a díjtételeket magyarországi vonalain 50—80 százalékkal.

Rendelet az adóbeszedésről. Beogradból jelentik: A pénzügyminiszteriumban rendelt készül az adóbeszedésről. Minden járásban két, nagyobbakban négy beszedő lesz, akik az adók behajtásával fognak foglalkozni. A hadinyereségadóból 300 millió bevételt remélnek, az ipari adóból 400 milliót a folyó évben. Külön inspektorok fogják a jövő hónapban az adóhivatalokat bejárni, hogy az adók és pófadók beszedését ellenőrizzék. Minden intézkedés megtörtént arra, hogy a kötségvetési törvény végrehajtása akadálytalanul történjék egy a központi, mint a tartományi kormányoknál. A beszédett összegeket pontosan arra kell felhasználni, amire előirányoztatott.

Jugoszláv-Magyar Bank alapítására indultak meg beogradi és budapesti bankkörök között eredményesen haladó tárgyalások. A bank alaptőkéje 500 millió korona lesz és célja az export-import ellátása. Jugoszláv részről a beogradi és zagrebi bankok, magyar részről a budapesti Kereskedelmi bank és a Postatakarék lesznek az érdekeltek.

A Ferenc-csatorna r. t.-t. fiókja. A Ferenc-csatorna, vagy mint legutóbb elnevezték, Péter király-csatorna igazgatósága (egy Budapesten székelő angol társaság tulajdona) szeptember 3-ikára közgyűlést hívott össze, amelyen azt fogják javasolni, hogy Zomborban fiókot állítsanak föl. (A társaságnak Magyarországon több hasonló vállalata van.)

***

HIREK.

***

A város védszentje. Veliki Gospojina Beeskerek város patronusa. Ezt a napot az idén a régi idők hagyományos szokásaihoz mérten nagyobb ünnepség keretében ülte meg a hatóság. Délelőt 10 órakor a polgármester szobájában felállított oltárnál istni tisztelet volt, mely után a szokásos cerimonális beszentelést végezték.

Emberölés önvédelemből. Tegnap éjjel tizenegy óra tájban hatalmas kimeneteli verekedés színhelye volt Kumán község. Józsa Volozanov nevű kumáni ember adósa volt Szekulity Gyuró ugyancsak kumáni lakosnak. Szekulity tegnap este elment Volozanovhoz, hogy megkérje a kölcsönt. Volozanov, aki látta, hogy Szekulity hozzá indul, hirtelen két szomszédját hívta be magához és mikor Szekulity belépett a kapun, hárman rögtön neki támadtak úgy, hogy Szekulity az ütések hatása alatt a földre zuhant. Nem vesztette el azonban lélekjelenlétét és önvédelmi szempontból kikapott a kerítésből egy karót és a támadók egyikét, Rada Atymovot fejbe verte. Rada Atymov súlyos fejsébet kapott, amelybe tegnap délután 4 órakor belehalt. A tényállás megállapítására és az elhunyt Atymov felboncolásának megejtésére a hatóság részéről kiszálltak Kumánba: Vojvodic Iván dr. kir. ügyész, Bosehi vizsgálóbíró, Fialovszky Béla dr. törvényszéki orvos és a törvényszék egyik jegyzője.

Tűz a külvárosban A Dugonies-utca 1379. szám alatt Magyarov Milán udvarán tegnap délután két órakor három szalmakazal kigyuladt. A tűzhöz rögtön kivonult a tűzoltóság és sikerült nekik rövid időn belül a tüzet lokalizálni.

Dr. Kécsi Velér ügyvéd árváinak beküldött Miksa 100 koronát.

Kinevezés a rendőrségen című tegnap hozott hírnkbe értelemzavaró sajtóhiba került. Prodancovity Miklóst nem rendőrkapitánnyá, hanem rendőrkapitánnyá nevezték ki.

A világtalanok hangversenye hétfőn, e hó 30-ikán este lesz a városi moziban. A műsor, melyen Erkel Ferenc, Beethoven, Chaminaé, Duppont szerepelnek, művészt ígér; a művész, Vanyóczy György, a saját két szerzeményét is bemutatja, ezek között egy szerb rapszódia és egy magyar ábrándot. Érdeklőseket fog kölcsönözni az estnek az a körülmény is, hogy az előadók be fogják mutatni a vakok különleges írás-olvasását is. Tekintettel arra, hogy a művészek, Vanyóczy György zene-tanár és tanítványa Weisz H., teljesen világtalanok, kétszeresen megérdemlik a műértő közönség pártolását, amely bizonyára nem is fog elmaradni. Jegyek kaphatók Almássy Elek könyvkereskedésében és a hangverseny napján a pénztárnál.

A nemzetközi sakkverseny eredményei. A nemzetközi sakkverseny, amelyet szombaton fejeztek be, óriási meglepetést hozott, amennyiben Réthy Richárd, egyike a legfiatalabb sakk mestereknek, lett a győztes. Bennünket Beeskerekieket kétszeresen is érdekel ez a hír, mert Réthy sokan ismerik még abból az időből, amikor a 12. gy.-ezrednél, mint őrmester teljesített szolgálatot. Maróczy a híres magyar mester a versenyben csak nyolcadik lett. Az eredmények a következők: 1. Réthy 9½ pont. 2. Rubinstein 9 pont. 3. Boguljubov 8 pont. 4. Kosztic (vrsaci) 7½ pont. 5. Miesesz 7½ pont. 6. Tarras 7½ pont. 7. Tartakover 7½ pont. 8. Maróczy 6 pont. 9. Marko 5 pont. 10. Kreyer 5 pont. 11. Spielmann 5 pont. 12. Bremsovics 4½ pont. 13. Möller 4 pont. 14. Selesniew 4 pont.

A Lipót-körúti gyilkosokra kiszabott fegyház, illetve fogházbüntetés nyomban jogerőssé vált. Az elítélteket a napokban elszállítják Budapestre és megfelelő fogházakba, illetve fegyházakba viszik őket büntetésük kitöltése végett. Akik még nem töltötték be 18. életévüket, azok a ceglédi fiatalok fogházába kerülnek. Illy László, valószínűleg egyenlőre a gyűjtőfogházba kerül, mert ellene a Club kávéházi gyilkosság miatt rendes büntető eljárás folytatnak.

Beiratások. A Messinger Karolin-féle leány nevelőintézet elemi, polgári, kereskedelmi továbbképző tanfolyamon a beiratások az 1920/21 tanévre szeptember hó 1., 2., 3. és 4-ikén eszközöltek. A javító- és pótvizsgálatok augusztus 31-én délelőtt 10 órakor tartanak. Szeptember 9-én reggel 9 órakor „Veni Sancte”, mire az előadások megkezdődnek. Igazgatóság

Jellinek Morton büntársai szabadlábbon. A budapesti büntető törvényszék vádtanársa Jellinek Morton milliós valuta-ésalása ügyében letartóztatott két bankigazgatót 5—5 millió korona biztosíték ellenében szabadlábba helyezte.

Tőzsde. Beograd, augusztus 27. Valuták: Francia frank 200, Font sterling 94, Dollár 27.50, Lira 133, Lei 61, Cseh korona 45, Osztrák korona 11, Márka 55.50. Devizák: Páris 200, London 100, Wien 11.20, Berlin 54.50.

A polgárság ügyelmébe. A minisztérium rendelete értelmében megszűnt az igazolvány-kényszer Jugoszlávia területén való utazásnál. A polgárságot azonban figyelmeztetjük, hogy utazáshoz vigyen magával hiteles okmányokat a személyazonosság igazolása céljából.

Vagonok kiutalása. Ugy a hatóságok, mint magánszemélyek vagonok kiutalása céljából ahhoz az állomáshoz kell hogy forduljanak amelyen a berakás történik.

SPORT

***

A „Torontal” hasábjai között állandó és végleges menedéket kapott a sport, Lapunk sportkedvelő közönsége megtalálja ezután a hét három napján mindama híreket az eredményekről s mindenfajta megtörtént vagy megtörténendő sporteseményekről, melyek vagy azért érdeklik, mert szűkebb hazánk keretei között zajlanak le, vagy azért — bárha a messze világrészek eseményeiről is számol be — mert az emberi fizikai teljesítőképesség csodálatos eredményei méltán lebilincselik.

Sportrovatunk célja nemcsak a hírszolgálat, de a nevelés is. Talán lokális jelentőségűnek látszik, pedig az általános kulturának egyik láncszeme az, amit mi akarunk: az ifjúság fizikai nevelésére való törekvésnek a tömegbe plántálása, a rend és kötelesség érzetének belénevelése s a teljes, szenvedelem nélküli megértés.

Egy ifjúsági fegyelmet tárgyaló olasz értekezésben ezeket írja a nagynevű szerző: „Mostani ifjúságunk lázongó, arcátlan, kódó és mindenekfölött bárdolatlan.” Sajnos, ez a tétel a mi viszonyainkra is ráillik. A mi ifjúságunk is ilyen, fegyelmet nem tűrő, tekintélyeket nem ismerő dacesomó. Fájdalmasan tapasztalhattuk ezt a nyári évad alatt a sporteseményeken. Hiszen a játék és vetélkedés hevében felszínre tör az ifjú teljes lelki világa, levetkőzik csupasza. S mily csunya és sivár az, amit így felmutat! Nevelés lesz az egyik főcélunk, a sportoló ifjúságnak a helyes irányba való terelése, egymásnak a megbecsülése, szeretete.

Ifjú nemzedékünk satnyul. Ifjainkat vagy a morbus germanicus, az ital, vagy a morbus latinus, a nemi kicsapongás servasztja. Oda kell hét törekednünk, hogy az élet körülményeinek megfelelő sportolás e manapság észlelhető nagy fellendülés arányában növekedjék vidékünkön is. Ma a motor zakatol; versenyt száguld a gondolat az út porán, tova siklik a tengerek mélyén és hullámot kavár a felhők között. Ebbe az izgalmas világba más idegzet kell, mint aminővel a mai ideggyöngye társadalom enyhe fel van fegyverezve. S hol szerzhetni meg ezt jobban, mint Isten szabad ege alatt, testet gyakorolva, lelket vidítva.

Talán kisszerűnek és komolytalannak látszik a nevelésre való törekvés. At vagyok hatva attól a mélységes meggyőződéstől, hogy ez a munka talán a legkomolyabb a nemzetek életében. Komoly, a jövőre

messze kiható és az eredmény boldog érzetében gazdag. Nem idézhetem alkalmasabb helyen von Goltz német tábornoknak egy, az ifjúsági játékokra vonatkozó mondását: „Pro patria est dum ludere videmur.” „Játéknak látszik, pedig a haza javát célzó munka.” Sokak előtt talán a mi munkánk is játéknak látszik formailag, de gyökere a sport, a rend és fegyelem szeretete, célja és eredménye pedig a sportoló ifjúságnak olyan irányban való nevelése, hogy viselkedések s annak külső fázisai a művelt nemzetnek eszményeihez illőbb legyen.

Olyan nemzedéket kell nevelnünk, kikben meg lesz a testnevelés s a sport magasabb eszményei iránti érzék és szeretet. Ma még talán huzódozik ettől társadalmunk, de lesz idő — s erős a hitem, hogy ez nemsokára bekövetkezik — midőn át fogják érezni, hogy a Nobel-díjasok nagy eszméinek világát bejáró pályája s a kirepült díszkosz iva — ugyanaz.

Ez áldatlan háboru után még eddig soha nem tapasztalt fellendülést ért meg világszerte a testnevelés. Mint minden nagyobb tömegeket mozgató akciónak, úgy a mostani hatalmas lendületnek is meg van a maga speciális jelensége, a rendszertelenség és a kapkodás. Boldogító érzés éledni és nőni látni a testgyakorlás szeretetét, de megrendítő a vele járó egyenetlenkedést majdnem naponként tapasztalni. Azt mondják, a nagy hadvezérek kevésbé félnek száz meg száz ágyu halált okádó esővétől, mint a legesekegyebb rendetlenségtől és zavartól. A rendtelenség és bizonytalanság a mai idők kísérő szimptomája. Szinte átment már idegületünkbe és tudatunkba. Dehát szabály-e ez, melynek hódolni kell s melynek a megszüntetésére éppen semmit sem kell és lehet tenni? Nem, feltű szeretettel nézünk erre a ma még — bár magas, de — gyöngye alapzatú állományra, melynek testnevelés a neve, óvjuk meg a rendszertelenség és szóthuzás okozta erős rázkódásoktól, támaszszuk alá a sportszerűség, megértés és szeretet pilléreit az egymásba helyezett bizalom és becsülés alapján, úgy erőssé fog nőni a testnevelés fajja s mindazok, akik majdan ebben az oázisban enyhet, kedvet, örömet és erőt találnak, hálával fogják emlegetni az uttorók áldásos munkáját.

E rovat vezetője felkéri az összes vidéki sportegyesületeket, hogy — addig is, míg a sporthírszolgálat precízen rendezve lesz — egyesületeikre vonatkozó mindenemü eseményeiket — ismertetés céljából — előre és eredményeiket a mérkőzések után, akár a „Torontal” szerkesztőségébe, akár Christján Jenő, Aranyeva-utca 11. címre beküldeni sziveskedjenek. Erre annál is inkább kérem az egyesületeket, mert így egyrészt kapcsolatot teremtenek klubjuk és a delvidék egyik legrégebb és legelterjedtebb lapja között, másrészt pedig eseményeiket tárgyaló ismertetéssel csak azt dokumentálják, hogy élnek, működnek s hivatásuknak megfelelnek. Tájékoztatásul közlöm még, hogy a kedden megjelenő szám hozza a vasárnapi eredményeket, a szombati pedig beharangozza a másnapikat. E két napon kívül még esütörtökön van állandó sportrovat. Ch.

Szombaton, 28-án és vasárnap, 29-én a Kaszinó-kertben A. N. Kuzmenka karmester vezetése alatt nagy orosz katonai hangverseny

tartatik. Kezdet: szombaton 8 órakor, vasárnapon 8 és fél órakor. Belépődíj személyenként 3 dinár.

Polgármesteri hivatal Veliki Beckserek.

11963—920.

1600

Másolat: Elrendelem, hogy a vezérfelügyelő (vezérinspektor) a kereskedőknek kiadott chequek felügyelővizsgálatát indítsa meg. Ennek következtében a felügyelőség felfogja hivni azon kereskedőket, akiknél a három havi időtartam, mióta a chequeket beszedték, elmult, hogy a vezérfelügyelőségnek bemutassák a nevükre szóló (deklarációkat) nyilatkozatokat a számlákkal (faktúákkal) együtt, ezekkel igazolják, hogy az azokban foglalt és jóváhagyott összegekért az áru behozatott. Ha a felügyelőség (inspektor) konstatálja, hogy az áru behozatala megtörtént, értesíteni fogja azon bankot, (intézetet) amely a chequeket kiállította, hogy az igazolás megtörtént; azokra vonatkozólag pedig, akik nem tudják beigazolni az áru behozatalát, a felügyelőség (inspektori hivatal) ítéletet hoz és azt kiadja végrehajtás végett az illetékes hatóságnak, a büntügyi hatóságot pedig felhívja, hogy e család miatt az eljárást indítsa meg. Pénzügyi miniszter Stojanović s., k.

Veliki Beckserek, 1920 augusztus 26 án.

Barberszki s., k. polgármester.

Egy németül beszélő kisasszony delutanokra 2 fugyermekhez jó fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Keresünk megvételre

két darab egyenlő 120—130 cm széles 200—220 cm magas

a j t ó t

lehetőleg tokokkal és teljes vasalással. 1598

LUKACS ÉS TÁRSAI R.-T. Veliki Beckserek. Telefon 151.

„SIDRO” VASKERESKEDELMI R.-T. ZAGREB, Vlačka ulica 47.

Telefon inter. 69. sz. Sürgőnycim: „SIDRO” Zagreb.

Megérkezett több vagonrakomány:

Peronospora-fecskendő, pálinkaüst, láncok, pénzszekrények, öntött áru, cinkezett áru, különféle pléhek, patkók, drótszegek, drót, lakatosáru, zománc-edények, fazekasón, tetőlemez, stukkatüresövek. Utón van: különféle vasáru. Szolid kiszolgálás! 1597

Képviselőt Bécsben:

„SIDRO” Eisen u. Metallwaren-Handels Ges. m. b. H. III., Reiserstr. 3. Telefon 462/2. Sürgőnycim: „Eisensidro”, Wien.

Szállít teljes vagonrakományokban fent felsorolt árut tranzitoraktárból vagy kiviteli engedéllyel jugoszláv vagy osztrák koronákkal való fizetés mellett.

Jeg

1 1/2 évi adóügye állást ko feltétele

Guelmin

Megér

Nagy vé velour- vasalunk Drágán

Kol

Veliki

Aj

pince.

20%-cs

30%-cs

40%-cs

35

Értesít

1584

megér

nagyb

Bosk

SZ

és

SZE

Vel

Egy

gy

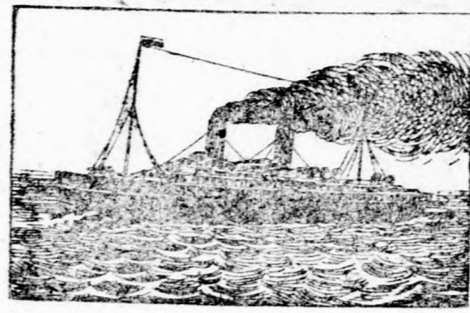
az

Böve

M

Olcsó bevásárlási forrás
varrógépekben, ékszerekben
és órákban
GRUNFELD ÁRMINNÁL Veliki Becskerek,
 a nagyhíd mellett. 1568

Havreből Amerikába csak 6 nap.
 Az egyedüli legszebb útvonal. Jegyek minden útvonalra, jegyek a Simplon-Orient-Express (Ljubljana-Páris) vonat hálókocsokra. Egyéb felvilágosítások kaphatók
IVAN KRAKER szabadalmazott utazási irodájában **LJUBLJANA,**
 Gosposvetska (prej Marije Terezije) cesta št. 13, Kolizej. 1527

A. W. jegyű zománczott
lemezdedényt
 raktárról és gyárból, „Kinta“ zom. karbid-
 lámpákat a legolcsóbb napiárban szállít:
Krausz Ignác Fia, Debeljacsa.
 Telefon 8. 1592

FORGALMI R.-T. PANČEVO.

1671
Műszerész
 ki a varrógép- és kerékpárjavításokban teljesen jártas,
 Varrógép- és azonnal felvétetik
 kerékpár- részek nagy- **STERN ADOLF** varró-
 részben és kicsiny- gépraktárában Szabadkán.
 ben kaphatók.

Telefonszám
169.

Fuvarozási vállalat:

fuvarozási vállalatunk átvesz egy hajóval, vala-
 mint vasúttal Pančevora érkező vagon- és darab-
 árúknak tovább szállítását.

Telefonszám
169.

Butorszállítmányok:

saját párnázott és kényelmes butorkocsikban
 az egész S. H. S. területére vállaltatnak.

Raktáraink:

beraktározásra rövidebb vagy hosszabb időre min-
 dennemű árut egy darab-, mint vagon-telekben is.

Bizományi eladást és vételt:

mindennemű ipari és terménycikkekben.

Butorgyár:

ajánlunk saját készítményű butort, u. m.: elő- és
 hálószobák, konyhaberendezések, székek, asztalok
 puha- és keményanyagból, egy-egy darabot,
 valamint egész berendezéseket. 1547

Levelek és áruküldemények

FORGALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG PANČEVO címre küldendők.

Sürgőnycim:

Forgalmi
 Pancevo.

Forgalmi Rt. igazgatósága Pančevo.

Figyelmes és
 pontos
 kiszolgálás!

Hirdessen a „Torontál“-ban.

Elsőrendű száraz TŰZIFA

só, faszén, cement,
 deszka, lécz, épületfa,
 és kétszer mosott **kovácsszén**

kapható a

Szerb szövetkezeti bank r.-t. fiókjánál
Veliki Becskerek.

844

Telefonszám 47.